

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів

дисертації Шубіної Олени Павлівни

«Розвиток креативності вихованців у закладах позашкільної освіти

засобами STEM-технологій», поданої на здобуття

ступеня доктора філософії

з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дисертації визначається потужним розвитком технологічного прогресу в різних галузях виробництва, що формує значний запит суспільства на фахівців, які здатні не лише опанувати технологічні навички а й розробляти власні стартапи, створюючи винаходи, здатні сприяти розвитку економіки країни. Швидкий розвиток науки та інформаційного простору, перенасиченість ринків схожими продуктами призводить до того, що стрімко зростає інтерес суспільства до унікальних товарів, послуг, індивідуально розроблених дизайнерських рішень, які відрізняються від стандартних і допомагають ідентифікувати окремий продукт, послугу, створюючи бренд. Актуальність дослідження посилюється низкою суперечностей між:

- наявними запитамі сучасного суспільства на креативних фахівців, здатних розв'язувати складні задачі, розробляти цікаві, корисні винаходи, та недостатньою увагою до розвитку креативності особистості у системі освіти;
- потребою закладів позашкільної освіти у педагогах з високим рівнем креативності та недостатнім рівнем сформованості креативності у педагогічних працівників таких закладів;
- організацією креативного освітнього простору в закладі освіти та недостатніми умовами його створення;
- потребами розвитку STEM-освіти та недостатнім рівнем володіння методичними навичками міжпредметної інтеграції педагогічних працівників.

Дисертація виконувалася в контексті реалізації завдань наукової теми кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та

управління Житомирського державного університету імені Івана Франка «Теоретичні та методичні засади науково-педагогічного супроводу обдарованої особистості» (реєстраційний номер 0110 U 002109).

Достовірність та обґрунтованість одержаних результатів досягнута дисертанткою завдяки використанню значної кількості наукових джерел (304 найменування, з яких 84 – іноземними мовами), ґрунтовним аналізом базових понять дослідження на загальнофілософському, загальнонауковому та конкретнонауковому рівнях; активній апробації отриманих результатів на наукових заходах різних рівнів (10 міжнародних та 2 всеукраїнських конференції, курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів позашкільної освіти різних категорій, методичних заходах обласного рівня), якісному представленню результатів дослідження у наукових періодичних виданнях (14 публікацій, з яких 13 одноосібних); вибору адекватного педагогічного інструментарію для обґрунтування розробленої моделі розвитку креативності вихованців у закладах позашкільної освіти засобами STEM-технологій.

Ступінь новизни основних результатів дисертації полягає у тому, що *вперше* науково обґрунтовано та розроблено модель розвитку креативності вихованців закладів позашкільної освіти засобами STEM-технологій, яка має такі складові: методологічний компонент (мета, наукові підходи, загальні та спеціальні принципи), ціннісно-мотиваційний компонент (пізнавальні, творчі та соціальні мотиви; потреби у самореалізації, самоствердженні, набутті актуальних практичних навичок, орієнтації на майбутню професію; інтерес вихованців до діяльності, спілкування з однодумцями, практичного застосування умінь у нових умовах); організаційно-технологічний компонент, який реалізується в освітньому просторі закладу (етапи реалізації моделі, які включають організаційно-підготовчий, концептуально-діагностичний, формувальний та узагальнювальний; структура освітнього процесу, необхідні STEM-технології та засоби навчання), результативно-оцінний (критерії, показники, рівні креативності). *Уточнено* структуру креативності вихованців закладів позашкільної освіти, критерії та показники визначення її рівня.

Проаналізовано сутність та відмінності понять «творчість» та «креативність». За допомогою методу контент-аналізу *сформовано авторське визначення поняття креативності* з огляду на специфіку позашкілля. Встановлено зв'язок між позашкільною освітою та розвитком креативності дітей і молоді. Визначено критерії показники та охарактеризовано рівні креативності вихованців закладів позашкільної освіти (низький, середній, високий). Розроблено та реалізовано модель STEM-закладу освіти, відповідно до якої удосконалено освітній процес закладу позашкільної освіти шляхом відкриття нових гуртків, запровадження STEM-технологій та наповнення новими сучасними засобами навчання.

Подальшого розвитку набули положення щодо впровадження в освітній процес закладів позашкільної освіти STEM-технологій (мейкерство, дослідницько-пізнавальне навчання, метод навчальних проєктів) та підготовка педагогічних працівників до їх реалізації.

Практична цінність результатів дослідження полягає в розробці моделі закладу STEM-освіти з урахуванням специфіки позашкілля та детального плану її реалізації, характеристики STEM-технологій, STEM-заходів, аналізу їх впливу на розвиток креативності вихованців та експериментальній апробації методики реалізації моделі розвитку креативності вихованців закладів позашкільної освіти засобами STEM-технологій. Сформовано тематичне планування курсів з підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо опанування ІКТ, необхідних для впровадження STEM. Удосконалено зміст науково-методичного забезпечення з питання реалізації STEM-освіти.

Матеріали дослідження можуть бути використані в освітньому процесі адміністрацією, керівниками гуртків закладів позашкільної освіти, вчителями мистецтва, технологій, обслуговуючої праці, керівниками факультативів закладів загальної середньої освіти, викладачів курсів підвищення кваліфікації у системі післядипломної освіти, працівниками центрів професійного розвитку.

Наукові праці, які відображають результати дисертації. Дисертанткою підготовлено й опубліковано 14 наукових праць, з яких: 4 статті у вітчизняних фахових журналах, 10 статей у збірниках матеріалів наукових конференцій

Опубліковані праці повністю відображають основні положення кожного з розділів дисертації.

Апробація основних результатів дисертації. Теоретичні положення та основні результати дослідження оприлюднювалися на 14 наукових заходах, зокрема, науково-практичних: *міжнародних*: «Науково-педагогічні школи: проблеми, здобутки та перспективи розвитку» (Житомир, 2018, очно), «Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті» (Івано-Франківськ, 2019, очно), «Інновації в науці: сучасний вимір» (Суми, 2021, дистанційно), «Ефекти участі в розвитку науки та освіти на відстані» (Конін – Ужгород – Херсон, 2021, дистанційно), «Педагогіка та психологія в сучасному світі: мистецтво навчати та навчатися» (Влоцлавек, Польща, 2021, дистанційно), «Теорія і практика професійної підготовки майбутніх фахівців до інноваційної діяльності» (Житомир, 2021, дистанційно), «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (Орхус, Данія, 2022, дистанційно), «Актуальні проблеми науки, освіти і суспільства» (Полтава, 2022, дистанційно), «Наука, освіта, технології і суспільство: нові дослідження і перспективи» (Полтава, 2022, дистанційно); *всеукраїнських*: «STEM-освіта в школі як складова внутрішньої системи забезпечення якості освіти» (Київ, 2021, дистанційно), «STEM-світ інноваційних можливостей. Модель STEM-закладу освіти: стратегії, структура, напрями та форми діяльності» (Київ, 2023, дистанційно); *регіональних*: на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів позашкільної освіти різних категорій (Житомир, 2019-2023, дистанційно); методичному заході «Навігатор педагога 2022/2023» (Житомир, 2022, очно).

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Структура дисертації ретельно продумана, логічно побудована, складається зі вступу, трьох розділів, кожен із яких характеризується певним внеском у розв'язання завдань дослідження з питання розвитку креативності вихованців закладів позашкільної освіти засобами STEM-технологій. Дисертація містить вступ, три розділи, дев'ять підрозділів, висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг роботи становить 249 сторінок, із яких основного тексту – 213. Список

використаних джерел нараховує 304 позиції, із них 84 іноземною мовою. Робота містить 3 таблиці та 32 рисунки, доповнена 20 додатками, які викладені в окремому томі.

Дисертація виконана грамотною українською мовою, науковим стилем викладення матеріалу, що характеризується точністю, логічністю, лаконічністю, зрозумілістю, зв'язаністю, цілісністю і завершеністю визначень і сформульованих думок.

Дисертаційна робота Олени Шубіної за рівнем наукової новизни, систематизації матеріалу, висновками та пропозиціями є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням. Зміст дисертації відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Робота виконана в межах заявлених теми, мети й завдань, а розроблена та реалізована модель розвитку креативності вихованців закладів позашкільної освіти засобами STEM-технологій демонструє свою ефективність.

Таким чином, зміст, структура, оформлення та кількість публікацій здобувачки відповідають наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та пунктам 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова КМУ № 44 від 12.01.2022 р.).

Дані про відсутність текстових запозичень і порушень академічної доброчесності. Дисертаційну роботу було перевірено на наявність плагіату в Житомирському державному університеті імені Івана Франка за допомогою веб-ресурсу **StrikePlagiarism**. Результати перевірки показали наявність **9,5 %** запозичень. Наукова робота Олени Шубіної є результатом самостійних досліджень здобувачки, відзначається змістовністю, обґрунтованістю ключових позицій, не містить елементів запозичень без посилання на джерело та відповідає принципам академічної доброчесності.

Висновок. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, у яких висвітлено основні результати наукового дослідження, та з урахуванням

результатів фахового семінару кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка визначено, що дисертація Олени Шубіної є завершеним науковим дослідженням, виконана на високому рівні, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати проведених здобувачкою досліджень, що сприяють розвитку креативності вихованців закладів позашкільної освіти засобами STEM-технологій.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленої кваліфікованої наукової праці на правах рукопису та виконано здобувачкою особисто. У дослідженні одержано нові науково обґрунтовані й достатньо апробовані теоретичні й практичні результати в галузі освіти, що в сукупності є суттєвими для підготовки креативної молоді, успішної в галузі технологічних розробок. Дисертація Шубіної Олени Павлівни «Розвиток креативності вихованців закладів позашкільної освіти засобами STEM-технологій» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», пунктам 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова КМУ № 44 від 12.01.2022 р.) та рекомендується для подання до розгляду і захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Голова:

доктор педагогічних наук, доцент,

професор кафедри професійно-педагогічної,

спеціальної освіти, андрагогіки та управління

Житомирського державного університету

імені Івана Франка

Валентина КОВАЛЬЧУК

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:
Начальник відділу кадрів Житомирського
державного університету
імені Івана ФРАНКА

